

Mr Konstantina SOULTATI* i Mr Irene SARTZETAKI**

Procenitelji šteta: da li razlike u propisima u EU treba ukloniti?

UDK: 368(4-672EU)
 Primljeno: 8. 11. 2013.
 Prihvaćeno: 24. 11. 2013.
 Stručni rad

Apstrakt

Po sistemu solventnost II, procena šteta je postala važan aspekt u funkcionisanju društva za osiguranje. Posle donošenja Direktive o solventnosti II (dalje u tekstu: DS II) otpočela je diskusija o tome da li usluge procene šteta treba regulisati kroz izmene Direktive o posredovanju u osiguranju (dalje u tekstu: DPO 2). U tom smislu, ovaj rad je posvećen proceniteljima šteta i kontroverznom pitanju regulisanja njihovih standarda prakse u sklopu jednoobraznog pravnog sistema EU. U radu je prvo data definicija procenitelja šteta kao specijalista koji se angažuju radi istrage okolnosti povodom odštetnog zahteva osiguranja shodno polisi osiguranja, i koji daju savete o visini iznosa koji treba platiti ugovaraču osiguranja radi likvidacije tog odštetnog zahteva. Zatim se opisuju poslovi koji se redovno obavljaju u sklopu delatnosti procenitelja. Nakon toga, dat je pregled pravnog okvira za usluge procene šteta u Evropi u DS II i izneti su argumenti predloga Evropske Komisije za njihovo uključivanje u proširenu definiciju posrednika u osiguranju, što bi bilo uneseno u izmenjenu DPO. Autor je pažnju usmerio i na izražene sumnje u vezi sa tim da li je DPO 2 adekvatan instrument za regulisanje profesije procene šteta.

Ključne reči: procenitelji šteta, usluge procene šteta, štete osiguranja, solventnost II, Smernice EIOPA, DPO 1, DPO 2 (izmene)

1. UVOD

Prema režimu iz Direktive o solventnosti II, osiguravači moraju da povećaju poslovnu efikasnost svojih procedura rešavanja odštetnih zahteva bilo da se radi

o poslovima koje obavlja neka njihova direkcija ili procenitelji šteta van kompanije. Zato je procena šteta postala jedno od najvažnijih aspekata za funkcionisanje društava za osiguranje. Međutim, donošenje jednoobraznih pravila EU o profesionalnim kvalifikacijama procenitelja šteta i dalje je kontroverzno pitanje.

2. DEFINICIJA I ULOGA PROCENITELJA ŠTETA

2.1 Definicija i kategorije procenitelja šteta

Ne postoji zakonska definicija zanimanja procenitelja šteta i usluga koje oni pružaju. Procenitelj šteta se može opisati kao specijalista koji je angažovan radi istrage o okolnostima odštetnog zahteva shodno polisi osiguranja, i koji daje savete o iznosu koji treba platiti ugovaraču osiguranja radi likvidacije odštetnog zahteva. U statutu Instituta procenitelja šteta (*Chartered Institute of Loss Adjusters – CILA*)¹, procenitelj štete se definiše kao „lice čija je pretežna delatnost istraga, upravljanje, kvantifikacija, vrednovanje i rešavanje, uključujući i izveštavanje o štetama na imovini, licima kao i svim drugim vrstama šteta bez obzira da li su osigurane, a koje nastanu u nekom neočekivanom događaju.”²

Odštetni zahtevi osiguranja koje istražuju procenitelji šteta odnose se na imovinske štete (na primer, požarne štete, štete na objektima itd.) i štete iz osnova odgovornosti (na primer, za telesne povrede ili štete na imovini trećih lica po osnovu odgovornosti, kao što su saobraćajne nezgode, nepažljivo ponašanje itd.). U zavisnosti od odštetnog zahteva koji rešavaju, procenitelji mogu da budu specijalizovani za štete u više vrsta osi-

¹ Osnovan u Velikoj Britaniji Kraljevskom poveljom iz 1961. godine, Institut procenitelja šteta je organizacija pojedinačnih članova. Institut utvrđuje profesionalne i etičke standarde za one koji rade na rešavanju šteta.

² Statut CILA, čl. 1, dostupno na: <http://www.cila.co.uk/about-us/charter-and-by-laws/charter>, 30. 10. 2013.

* Kelemenis & Co. Athens, e-mail: soultati@outlook.com.

** Kelemenis & Co. Athens, e-mail: sartzetaki@kelemenis.com.

guranja ili u svim vrstama osiguranja. Procenitelji koji rešavaju štete u više vrsta osiguranja mogu rešavati štete u osiguranju imovine i odgovornosti, dok procenitelji šteta za sve vrste osiguranja mogu rešavati sve vrste šteta (na primer, profesionalna odgovornosti, višak štete iz odgovornosti, lekarske greške, kasko osiguranje i osiguranje mašina, pomorsko osiguranje itd.).

U nekim evropskim državama postoje proceniteljska privredna društva koja pružaju usluge upravljanja odštetnim zahtevima prema instrukcijama društava za osiguranje,³ dok u drugim evropskim zemljama, usluge procenitelja šteta su sastavni deo delatnosti društva za osiguranje (sopstveni procenitelji). Kombinacija oba sistema takođe je zastupljena, jer društva za osiguranje imaju direkciju za procenu šteta, ali istragu i likvidaciju složenih odštetnih zahteva poveravaju spoljnim specijalizovanim stručnjacima. Ugovarači osiguranja, takođe, angažuju svoje procenitelje šteta radi pregovaranja o šteti. Takvi procenitelji se često nazivaju savetnicima šteta. Za pružanje svojih usluga, procenitelji šteta naplaćuju naknadu u skladu sa složenošću datog predmeta.

2.2. Uloga procenitelja šteta

Od procenitelja šteta se očekuje da imaju pošten i objektivni pristup odštetnom zahtevu osiguranja koji omogućava društvima za osiguranje da bez odlaganja obrade odštetni zahtev. Obim usluga koje pružaju zavisi od punomoćja koje im je dato i može da se odnosi na:

(a) Izlazak na mesto gde je nastala šteta radi istrage okolnosti pod kojim je šteta nastala;

(b) Razgovor sa klijentima o šteti radi dokaza o mogućim uzrocima;

(c) Prikupljanje dokaza kao što su snimci bezbednosnih kamera i policijski izveštaji;

(d) Zahtevanje detaljnih izveštaja od veštaka, na poseban zahtev;

(e) Popunjavanje neophodne dokumentacije;

(f) Procenu obima materijalne štete / gubitka;

(g) Proveru da li je gubitak ili šteta pokrivena prema uslovima osiguranja, da li su sume osiguranja iz polise adekvatne i da li je iznos koji zahteva ugovarač osiguranja pošten i razuman;

(h) Pregovaranje o dinamici isplata;

(i) Ukazivanje na aspekte štete koje je ugovarač možda prevideo, savetovanje o načinu popravke i organizacija poslova raščišćavanja i spasavanja;

(j) Sprovođenje dodatnih istraga u slučaju sumnje na prevaru;

³ Na primer u Velikoj Britaniji, posebno pogledati: <http://www.insurance-directories.com/productdetails.aspx?id=69&name=Loss+Adjusting.>, 20. 10. 2013.

(k) Sačinjavanje izveštaja o nalazima i preporukama za društvo za osiguranje;

(l) Savetovanje oštećenih kako se bezbednost i sigurnost može unaprediti radi izbegavanja novih šteta ili incidenata.

3. EVROPSKA REGULATIVA O PROCENITELJIMA ŠTETA

Opšti je stav da se usluge procenitelja šteta moraju zasnivati na profesionalizmu i nezavisnosti radi obezbeđivanja nepristrasne i precizne procene šteta. Zbog toga, procenitelji šteta treba da ispunjavaju izvesne profesionalne kvalifikacije i standarde profesionalnosti. Međutim, danas ne postoji evropska jednoobrazna regulativa stručnjaka – procenitelja šteta. Pružanje usluga procenitelja šteta u Evropi zavisi od lokalne prakse, strukture i razvijenosti relevantnog nacionalnog tržišta osiguranja.⁴ Pored toga, standardi profesionalnog ponašanja procenitelja šteta su uglavnom samoregulisani putem etičkih kodeksa reprezentativnih udruženja, dok se nacionalni propisi o profesionalnim kvalifikacijama ne mogu tako često pronaći u svim državama članicama EU. Društva za osiguranje takođe donose pravila o pružanju usluga procenitelja šteta i profesionalnim kvalifikacijama koje mora da ispunjava stručnjak kojeg oni angažuju. Ova pravila nemaju obavezujuću snagu, ali nameću profesionalne standarde koje delatnost osiguranja očekuje. Stupanjem na snagu Direktive o solventnosti II može se, sa druge strane, posredno regulisati obavljanje poslova procenitelja šteta, kao što je objašnjeno u narednim izlaganjima.

3.1. Samoregulacija

Uzimajući u obzir ozbiljne poremećaje konkurencije koji prete stabilnosti njihove delatnosti u celoj Evropi, evropska udruženja procenitelja šteta osnovala su Evropski savez procenitelja šteta (*European Federation of Loss Adjusting Experts – FUEDI*, dalje u tekstu: ESPŠ). ESPŠ koji trenutno ima četrnaest udruženja i tri privremena člana,⁵ priznaje Evropska Komisija za

⁴ Pismo FUEDI od 13. februara 2013. upućeno Odboru za ekonomske i monetarne poslove Skupštine Evrope, dostupno na: <http://www.expert-cea.com/c/lettre-fuedi-fevrier-2013>, 20. 10. 2013.

⁵ Udruženja: Austrija (AFILA), Belgija (GEBCAI), Danska (DALAX), Francuska (CEA), Nemačka (BTE), Italija (AIPAI), Luksemburg (CEL), Holandija (NIVRE), Poljska (SNELS), Portugalija (CNPR), Rusija (NAIA), Španija (AESPER), Švedska (SOPŠ), Velika Britanija I Irska (CILA) – *Privremeni članovi*: Češka (CKSLPU), Grčka (HALA), Rumunija (ROLAA), dostupno na: <http://www.fuedi.eu/members.htm>, 23. 10. 2013.

reprezentativan organ svih profesionalnih procenitelja štete u Evropi. Glavni ciljevi ESPŠ su promocija nepri- strasne i nezavisne profesije procene štete, primena vi- sokih standarda profesionalnog ponašanja i kompeten- tnosti i ujednačavanje standarda edukacije i stručnosti u njenim državama članicama.⁶ ESPŠ insistira da svi njeni članovi obezbede da se ostvaruje minimalni nivo edukacije. U tom smislu radi jednoobrazne profesio- nalne obuke svojih članova, Savez promovira obrazov- ne programe u državama članicama.⁷ Učešće članova nacionalnih udruženja na ovim programima predstavl- ja dobru polaznu osnovu. Međutim, iz nadzornog ugla gledano, obavezno učešće u tim programima ili uslovi za članstvo za sprovođenje procene šteta moglo bi da obezbedi jednoobrazni nivo profesionalizma u celoj Evropi. Samoregulacija je posebno zastupljena na vi- sokokonkurentnim tržištima, dok u zemljama gde ne postoji konkurentno tržište jednostavno je nejasno da li uopšte postoji motiv za visokim obrazovanjem proceni- telja šteta. Zbog toga, jednoobrazni nivo EU u pogledu profesionalizma ne može da se postigne samo putem samoregulacije. Sa druge strane, da li je poželjno dono- šenje takvog propisa na nivou EU za usluge procenitelja šteta predstavlja sporno pitanje, kako je objašnjeno u nastavku teksta.

3.2 Primena Direktive o solventnosti II na usluge procenitelja šteta

Na usluge procenitelja šteta koje pružaju društva za osiguranje, u sklopu njihove glavne delatnosti, prime- njuje se Direktiva o solventnosti II.⁸ Direktiva o solven- tnosti II sadrži usaglašena pravila o nadzoru društava za osiguranje, sa ciljem podsticanja zaštite ugovarača osiguranja. Prema preambuli 17 Direktive o solven- tnosti II, zahteva se „da države članice organizuju nad- zorne organe svim resursima za ispunjavanje njihovih obaveza propisanih (ovom) Direktivom. To se poseb- no odnosi na sva neophodna ovlašćenja, uključujući finansijske i kadrovske resurse.” Posle odlaganja njene primene, rok za sprovođenje Direktive o solventnosti II u državama članicama je 30. jun 2013. godine, a njena primena od strane društava za osiguranje treba da poč- ne 1. januara 2014. Međutim, početkom oktobra 2013.

⁶ Dostupno na: <http://www.fuedi.eu/>, 23. 10. 2013.

⁷ Dostupno na: <http://www.fuedi.eu/education.htm>, <http://www.fuedi.eu/adjusted.htm>, 23. 10. 2013.

⁸ Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council, of 25 November 2009, on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) (recast), str. 1–155.

godine, Evropska Komisija je predložila produženje datuma njene prve primene na 1. januar 2016. godine.⁹

3.2.1. Opšti zahtevi usklađenosti

Usluge procene šteta koje obavljaju društva za osigu- ranje obuhvaćene su pojmom „opšti uslovi upravljanja” u članu 41 Direktive o solventnosti II, kojim je propisa- no da: „sva društva za osiguranje i reosiguranje moraju upostaviti efikasan sistem upravljanja koji omogućava sveobuhvatno i pažljivo upravljanje poslovanjem.” Ovaj sistem, koji podleže redovnim internim revizijama „po- drazumeva postojanje adekvatne, transparentne orga- nizacije sa jasnom podelom odgovornosti i efikasnim sistemom protoka informacija. Sistem upravljanja treba da bude srazmeran prirodi, obimu i složenosti poslo- va društva za osiguranje ili reosiguranje.” Naravno da Direktiva o solventnosti II propisuje osnovne principe, ali precizan efekat tih zahteva o proceni šteta se jedino može uočiti preko mera 2. nivoa.

3.2.2. Pravila o poveravanju koja se primenjuju na procenitelje šteta koje angažuju društva za osiguranje

Usluge procene šteta koje društva za osiguranje poveravaju trećim licima obuhvaćene su odredbama Direktive o solventnosti II o poveravanju.¹⁰ Direktiva posebno predviđa sledeća nadzorna pravila koja se pri- menjuju na usluge trećih lica u vezi sa procenom šteta (Direktiva o solventnosti II, čl. 38):

Treća lica koja vrše procenu šteta moraju saradivati sa nadzornim organima društva za osiguranje u vezi sa uslugom procene štete;

Društva za osiguranje, njihovi revizori i nadzorni organi moraju imati efektivan pristup podacima u vezi sa uslugama trećih lica u vezi sa procenom šteta;

Nadzorni organi moraju imati efektivan pristup po- slovnom prostoru pružaoca usluga i moraju da budu u mogućnosti da ostvare svoja prava pristupa.

Pored navedenog, kao što je propisano članom 49, st. 3 Direktive o solventnosti II, društva za osiguranje moraju „obavestiti nadzorne organe pre poveravanja

⁹ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2009/138/EC on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II).

¹⁰ Direktiva o solventnosti II, čl. 13, st. 28, čl. 38, 41, 49 i 50. Prema čl. 13, st. 28 „poveravanje” se definiše kao „sporazum zaključen u bilo kojoj formi između društva za osiguranje ili reosiguranje i pružaoca usluge, bez obzira da li pružalac usluge potpada pod nadzor, na osnovu kojeg pružalac usluge sprovodi postupak, pruža uslugu ili obavlja neku aktivnost bilo direktno ili preko trećeg lica, a koju bi inače izvršavalo društvo za osiguranje ili reosiguranje.”

značajnih ili važnih funkcija ili poslova, kao i o svim bitnim događajima u vezi sa tim funkcijama ili poslovima.”

3.2.3 Smernice EIOPA

Pored ostalih, na osnovu članova 40 do 49 Direktive o solventnosti II, EIOPA¹¹ je objavila Smernice o sistemu upravljanja 31. oktobra 2013.¹² Nadzorni organi moraju ove smernice primeniti počev od 1. januara 2014. godine kako bi društva za osiguranje mogla da preduzmu odgovarajuće korake radi potpune primene Direktive o solventnosti II.¹³ Smernica 13 propisuje da „nadležni nacionalni organi treba da obezbede da društva za osiguranje primenjuju politiku u skladu sa uslovima adekvatnosti i kompetentnosti”, uključujući „opis procedura za utvrđivanje adekvatnosti i kompetentnosti prema internim standardima prilikom ocene drugog bitnog osoblja na koje se ne primenjuju uslovi iz člana 42 Direktive o solventnosti II, kako prilikom ocene za obavljanje određenih poslova, tako i na trajnoj osnovi.” Kada se radi o ključnim funkcijama, Smernica 14 propisuje da nacionalni nadležni organi treba da obezbede da: (a) „društva primenjuju procedure ocene adekvatnosti i kompetentnosti lica koje treba da zaposli pružalac usluga ili podugovarač pružaoca usluga u izvršenju poverene ključne funkcije”; (b) „društvo određuje neko lice iz društva koje snosi punu odgovornost za poverenu ključnu funkciju, a koje je adekvatno i kompetentno i poseduje dovoljno znanje i iskustvo u vezi sa poverenom ključnom funkcijom da bi moglo da kontroliše izvršavanje i rezultate pružaoca usluge.”

Očigledno je da se okvir koji donosi Direktiva o solventnosti II oslanja na to da delatnost osiguranja uspostavi procedure koje će ispunjavati prehodno navedene kriterijume ocene standarda profesionalnosti koji se očekuju od lica koja izvršavaju poverene ključne funkcije, kao što su procenitelji šteta.

¹¹ EIOPA (*European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA*) je Evropska agencija za nadzor osiguranja i penzijskih fondova, jedna od tri Evropske nadzorne agencije. EIOPA je deo Evropskog sistema finansijskog nadzora koji se sastoji od tri Evropske nadzorne agencije i Evropskog odbora za sistemske rizike. Radi se o nezavisnom nadzornom organu Skupštine Evrope, Saveta EU i Evropske Komisije. Dostupno na: <https://eiopa.europa.eu/>, 29. 10. 2013.

¹² Dostupno na: https://eiopa.europa.eu/fileadmin/tx_dam/files/publications/guidelines/System_of_Governance/Final_EN_SoG_Clean.pdf, 29. 10. 2013.

¹³ Guidelines on System of Governance, paragraph 1.6.

4. PREDLOG ZA PRIMENU DIREKTIVE O POSREDOVANJU U OSIGURANJU 2 NA NEZAVISNE PROCENITELJE ŠTETA

Kao što je već pomenuto, nezavisni procenitelji šteta nisu direktno predmet regulisanja Direktive o solventnosti II. Zbog toga je posle stupanja na snagu ove direktive otpočeo dijalog oko toga da li usluge procene šteta treba da budu regulisane izmenama Direktive o posredovanju u osiguranju 2 (dalje u tekstu: DPO 2).

Direktiva o posredovanju u osiguranju 1 predvidela je zahteve u pogledu kvalifikacija i registracije i utvrdila pravila o obaveštavanju koja moraju da primenjuju posrednici u osiguranju.¹⁴ Važeća DPO 1 izričito isključuje sopstvenu primenu u pogledu upravljanja odštetnim zahtevima osiguranja u vidu profesionalnog zanimanja, procene šteta i nalaza veštaka, pod uslovom da se ti poslovi ne smatraju posredovanjem u osiguranju (DPO 1, čl. 2, st. 3). Posredovanje u osiguranju, u skladu sa DPO 1, čl. 2, st. 3, obuhvata „poslove dovođenja u vezu, predlaganja ili obavljanja drugog pripremnog posla pre zaključenja ugovora o osiguranju ili samo zaključenje tih ugovora ili pomaganje u administraciji i izvršavanju tih ugovora, posebno u slučaju nastanka odštetnog zahteva.” Pored toga, ovi poslovi, kada ih obavlja društvo za osiguranje ili njegov zaposleni koji istupa u sklopu odgovornosti društva za osiguranje, ne smatraju se posredovanjem u osiguranju i na njih se ne primenjuje DPO 1, već Direktiva o solventnosti II.

U skladu sa odredbama Direktive o solventnosti II, Evropska Komisija je početkom 2010. godine sačinila nacrt predloga izmene DPO 1, uzimajući u obzir posledice sistema solventnosti II po ugovarače osiguranja. Tokom pripremnog rada na DPO 2, procenitelji šteta su se zalagali za uspostavljanje sistema uzajamnog priznavanja (sektorski pasoši) radi povećanja njihove prekogranične delatnosti.¹⁵ Pored toga, nekoliko potrošačkih organizacija je predložilo da konzistentnost transparentnosti i nadzora treba da se primenjuje na sve učesnike na tržištu.¹⁶ Pošto je studija o proceni uticaja završena, Evropska Komisija je 2012. godine obja-

¹⁴ Directive 2002/92/EC of the European Parliament and of the Council of 9.12.2002 „on insurance mediation” (IMD), str. 3–10.

¹⁵ Pisma FUEDI-ja Evropskoj komisiji, dostupno na: www.fuedi.eu, 30. 10. 2013.

¹⁶ Aneksi o oceni uticaja zajedno sa predlogom za izmenom Direktive o posredovanju u osiguranju, dostupno na: http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/docs/consumers/mediation/20120703-impact-assessment_annex_en.pdf, 30.10.2013.

vila svoj predlog izmene DPO 2.¹⁷ Uopšteno govoreći, projekat DPO 2 „ima za cilj da proširi domen primene DPO na sve kanale prodaje (na primer, direktni preuzimači rizika, agencije za iznajmljivanje automobila, itd.); identifikuje, upravlja i smanji sukobe interesa; podigne nivo ujednačenosti upravnih sankcija i mera za kršenje ključnih odredbi DPO; poveća adekvatnost i objektivnost saveta; obezbedi da profesionalne kvalifikacije prodavaca odgovaraju složenosti proizvoda koje prodaju; pojednostavi i uopšti proceduru za prekogranični pristup tržištima osiguranja u celoj EU.”¹⁸ U svetlu rečenog, predlog predviđa da se DPO 2 primenjuje na pomoćne prodavce i servise, uključujući i procenitelje i administratore šteta. Aktivnost profesionalne uprave odštetnim zahtevima i procene šteta obuhvaćeno je u definiciji posredovanja u osiguranju.¹⁹

4.1. Pojednostavljena procedura registracije – objava delatnosti

Član 4, st. 2 i 3 predloga predviđa da su procenitelji šteta izuzeti od obaveze registracije iz čl. 3 ako ne obavljaju nijednu drugu delatnost, a da po pojednostavljenoj proceduri moraju da dostave izjavu nadležnom organu njihove države članice kojom će ga obavestiti o svom identitetu, adresi i profesionalnoj delatnosti. Društva za osiguranje moraju jedino da koriste usluge procenitelja šteta koji su prošli kroz ovu proceduru (DPO 2, čl. 14).

4.2. Profesionalne kvalifikacije

Prema preambuli 22 Predloga DPO 2 „profesionalno znanje lica koja obavljaju delatnost upravljanja štetama ili procenama šteta treba da odgovara složenosti tih poslova. Mora se obezbediti trajna edukacija.” U tom smislu, čl. 8, st. 1 Predloga DPO 2 predviđa da procenitelji šteta moraju „posedovati odgovarajuće znanje i sposobnost” u skladu sa propisima domicilne države članice „radi obavljanja svojih poslova i adekvatno izvršavanje sopstvenih obaveza, na osnovu odgovarajućeg profesionalnog iskustva bitnog za složenost proizvoda za koji posreduju.” Pored toga, države članice treba da obezbede da procenitelji šteta „moraju da inoviraju svoje znanje i umešnost putem trajnog profesionalnog razvoja radi održavanja adekvatnog nivoa usluge.”

¹⁷ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on insurance mediation (recast), Strasbourg, 3. 7. 2012, COM (2012) 360 final, 2012/0175 (COD).

¹⁸ Obrazloženje (*Explanatory Memorandum*), čl. 1.1, Predloga Direktive Skupštine Evrope i Saveta o posredovanju u osiguranju (izmene).

¹⁹ Obrazloženje, čl. 3.1. Predloga Direktive Skupštine Evrope i Saveta o posredovanju u osiguranju (izmene).

Komisija je ovlašćena da donese delegirane akte u skladu sa čl. 8, st. 8 i 33. Delegirani akti moraju da sadrže:

(a) Definiciju adekvatnog znanja i veštine procenitelja šteta;

(b) Odgovarajuće kriterijume za određivanje nivoa profesionalnih kvalifikacija, iskustva i veština neophodnih za pružanje usluga procene šteta;

(c) Korake za koje se od posrednika u osiguranju i društava za osiguranje može razumno očekivati da se preduzimaju radi inoviranja njihovog znanja i veštine putem trajnog profesionalnog razvoja radi očuvanja adekvatnog nivoa usluge.

Države članice moraju objaviti pravila o zaštiti interesa javnog poretka za procenitelje šteta, a EIOPA ima obavezu da prikupi i objavi ta pravila (DPO 2, čl. 9).

4.3. Prigovori na primenu DPO na procenitelje šteta

Odbor za ekonomska i socijalna pitanja Skupštine Evrope (dalje u tekstu: OESP), u svom stavu o „Predlogu Direktive Skupštine Evrope i Saveta o posredovanju u osiguranju (izmene)” od 13. decembra 2012. godine, istakao je da je neophodno dalje razmotriti neke predloge pre njihove primene. Ovo zbog toga što, prema njihovom stavu, čini se „čudnim” uključivanje profesionalnog upravljanja štetama sa procenom šteta u definiciji usluga posredovanja.²⁰ U istom smeru, u njihovom nacrtu izveštaja od 14. decembra 2012. godine²¹ OESP je predložio nekoliko amandmana na predlog DPO 2. Kako OESP objašnjava u obrazloženju u Nacrtu izveštaja, upravljanje štetama koje obavljaju društva za osiguranje ili treća lica na osnovu ugovora spada u domen Direktive o solventnosti II. Zbog toga, OESP smatra da se samo na poslove koji nisu regulisani ugovorom o poveravanju ovih poslova trećim licima ne primenjuje Direktiva o solventnosti II. Prema OESP ovo samo po sebi nije opravdan razlog za uključivanje upravljanja štetama u DPO 2. Stav OESP je, sa druge strane, veoma formalan, jer se zaštita interesa ugovarača osiguranja mora ostvarivati nezavisno od toga da li stručnjak pruža usluge u ime društva za osiguranje ili da li ga je

²⁰ Opinion of the European Economic and Social Committee on the „Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on insurance mediation” (recast), str. 95–98.

²¹ Draft Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on insurance mediation (recast) (COM(2012)0360 – C7-0180/2012 – 2012/0175(COD)), Committee on Economic and Monetary Affairs, Rapporteur: Werner Langen, (Recast – Rule 87 of the Rules of Procedure), dated 14.12.2012, dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE-502.060+01+DOC+PDF+V0//EN&language=EN>, 20. 10. 2013.

angažovao ugovarač osiguranja. Jasno je da se Direktiva o solventnosti II ne odnosi na drugi slučaj.

Drugi argument koji je istakao Odbor za pravna pitanja, u svom stavu upućenom Odboru za ekonomska i monetarna pitanja od 21. marta 2013. godine²² sastoji se u tome da je delatnost procene šteta već dovoljno regulisana nacionalnim pravima u kojima se ona ne odnosi na prodaju i upravljanje proizvodima osiguranja. U istom smeru, Odbor za unutrašnje tržište i zaštitu potrošača, u svom stavu datom Odboru za ekonomska i monetarna pitanja o predlogu DPO 2 od 30. aprila 2013. Godine,²³ izrazio je zabrinutost zbog regulisanja novih zanimanja, kao što je procenitelj šteta, što je nebitno za delatnosti regulisane DPO. U skladu sa odborima Skupštine, *Insurance Europe*²⁴ je u oktobru 2012. godine, uložilo prigovor na proširenje domena primene DPO 2 na usluge procene šteta zbog tehničke prirode tih poslova i njihovog regulisanja po sistemu solventnosti II.²⁵

Očigledno da ovi argumenti bude zabrinutost u pogledu toga da li je direktiva, čija je prvenstvena svrha bila da reguliše prodaju proizvoda osiguranja, adekvatan zakonski instrument za uvođenje ujednačenog skupa pravila na delatnost koja je u velikoj meri različita u državama članicama. Drugim rečima, sporno je da li

je DPO 2 odgovarajuće sredstvo za regulisanje procene šteta, kao i da li te poslove treba odvojeno regulisati na nivou EU.²⁶ Ovaj argument možda može dovesti do izuzimanja DPO 2 od primene na procene šteta.

5. ZAKLJUČAK

Regulativa EU o proceni šteta putem DPO 2 je sporna. Ipak, namera Komisije EU da uključi procenitelje šteta u proširenu definiciju posrednika u osiguranju probudila je pažnju u celoj delatnosti osiguranja, a je što je dugo zanemarivano na nivou EU. U suštini, sporno je da li je DPO 2 adekvatan instrument za regulisanje zanimanja procene šteta i da li bi poseban propis bio bolje rešenje za specifičnosti ovih poslova. Na primer, procenitelji šteta specijalizovani za velike rizike, za razliku od osiguravača, usmeravaju svoje usluge na globalno tržište i njegove klijente koji nisu tipični ugovarači osiguranja čije je interese potrebno štiti standardima zaštite iz DPO.

*Preveo i prilagodio: prof. dr Slobodan Jovanović
nsbob@sezampro.rs*

²² Opinion dated 21.3.2013 of the Committee on Legal Affairs for the Committee on Economic and Monetary Affairs on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on insurance mediation (recast) (COM(2012)0360 – C7-0180/2012 – 2012/0175(COD)), dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=COMPARTL&reference=PE-504.065&format=PDF&language=EN&secondRef=02>, 30. 10. 2013.

²³ Dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FNONGML%2BCOMPARTL%2BPE-502.077%2B02%2BDOC%2BPDF%2BV0%2F%2FEN>, 30. 10. 2013.

²⁴ *Insurance Europe* je Evropska federacija osiguranja i reosiguranja. Preko njenih 34 člana – nacionalnih udruženja osiguravača – *Insurance Europe* predstavlja sve vrste društava za osiguranje i reosiguranje, na primer, panevropske kompanije, društva koja se bave samo jednom vrstom osiguranja, društva za uzajamno osiguranje i mala i srednja društva. Dostupno na: <http://www.insuranceeurope.eu/about-us>, 30. 10. 2013.

²⁵ Pismo *Insurance Europe* od 4. 10. 2012. godine, dostupno na: <http://www.insuranceeurope.eu/uploads/Modules/Publications/insurance-europe-key-messages-on-imd2.pdf>.

²⁶ Francusko udruženje procenitelja šteta je preko FUEDI u njegovom pismu od 12. 7. 2013. godine, koje je upućeno na Odbor Skupštine Evrope ECON, insistiralo da se odredbe u vezi sa izveštajima procenitelja šteta ne smeju povlačiti iz predloga DPI 2, uprkos suprotnim preporukama Odbora Skupštine Evrope ECON, međutim takođe ima u vidu da DPO možda nije odgovarajući instrument za to. Dostupno na: <http://www.expert-cea.com/c/lettre-cea-juillet-2013>, 30. 10. 2013.

Konstantina SOULTATI, LL.M.
Kelemenis & Co. Athens

Irene SARTZETAKI, LL.M.
Kelemenis & Co. Athens

Loss adjusters: should divergence across EU member states be dealt with?

UDC: 368(4-672EU)
Professional paper

SUMMARY

Loss adjusters should meet certain professional requirements and standards of professionalism. The profession of loss adjusters, which has been overlooked at EU level till recently, is mainly self-regulated or regulated according to guidelines set out by insurance companies; national regulation of professional requirements is rather uncommon in EU member states. Under the Solvency II regime insurers must enhance the operational efficiency of their claim handling procedures, whether performed by in-house departments or outsourced to loss adjusters. Following the introduction of the Solvency II Directive, a dialogue has begun as to whether loss adjusting services should be regulated through the revised Insurance Mediation Directive 1 (IMD 2). Despite the European Commission's proposal to include loss adjusters in the expanded definition of insurance mediators and, therefore, within the scope of the revised IMD 2, serious arguments have been raised whether IMD is the appropriate legal instrument for the introduction of a coordinated set of rules to an industry that is largely divergent across EU member states.

Key Words: Loss adjusters, loss adjusting services, insurance claims, Solvency II, EIOPA Guidelines, IMD 1, IMD 2 (recast)

LITERATURA (REFERENCES)

Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council, of 25 November 2009, on the

taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) (recast), *Official Journal*, L 335.

Directive 2002/92/EC of the European Parliament and of the Council of 9.12.2002 „on insurance mediation” (IMD), *Official Journal* L 9.

Draft Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on insurance mediation (recast) (COM(2012)0360 – C7-0180/2012 – 2012/0175(COD)), Committee on Economic and Monetary Affairs.

Opinion dated 21.3.2013 of the Committee on Legal Affairs for the Committee on Economic and Monetary Affairs on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on insurance mediation (recast) (COM(2012)0360 – C7-0180/2012 – 2012/0175(COD)).

Opinion of the European Economic and Social Committee on the „Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on insurance mediation” (recast) dated 13.12.2012, COM (2012) 360 final — 2012/0175 (COD), *Official Journal* C 44.

Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2009/138/EC on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II), Brussels, 2.10.2013, COM(2013) 680 final, 2013/0327 (COD).

Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on insurance mediation (recast), Strasbourg, 3.7.2012, COM (2012) 360 final, 2012/0175 (COD).